

Regionale vestigingspatronen van immigranten, 1988–2002

Ron Tas en Andries de Jong

Er bestaan duidelijke regionale verschillen in de omvang en samenstelling van de immigratie. In Noord-Nederland is de laatste 15 jaar het aantal immigranten vrijwel voortdurend gestegen, terwijl West-Nederland een golfbeweging laat zien met toppen rond 1990 en 2000. Noord- en Zuid-Holland trekken relatief de meeste immigranten. De afgelopen jaren hebben deze provincies bij de immigranten echter een deel van hun populariteit als vestigingsprovincie verloren, ten faveure van de drie noordelijke provincies. De vier grote steden krijgen meer immigranten te verwerken dan men op basis van hun inwonertal zou verwachten.

1. Inleiding

In de afgelopen 15 jaar hebben 1,7 miljoen migranten zich permanent of tijdelijk in Nederland gevestigd. Hierbij was sprake van sterke jaarlijkse schommelingen: zowel in het begin van de jaren negentig als rond de eeuwwisseling vertoonde het aantal immigranten een stijging. In het kader van opvang en integratie (woningen, voorzieningen en werkgelegenheid) zijn niet alleen de aantallen immigranten van belang, maar ook achtergronden (zoals geboorteland en migratiemotief) en regionale vestigingspatronen. Zo kan in geval van een overspannen regionale woningmarkt of arbeidsmarkt een instroom van veel immigranten een extra beleidsinspanning noodzakelijk maken. In dit artikel wordt ingegaan op regionale vestigingspatronen van immigranten uitgesplitst naar het werelddeel waarin ze zijn geboren. Hierbij zijn mensen die in Nederland zijn geboren, en dus remigreren, als aparte groep behandeld.

2. Immigratie naar werelddeel en migratiemotief

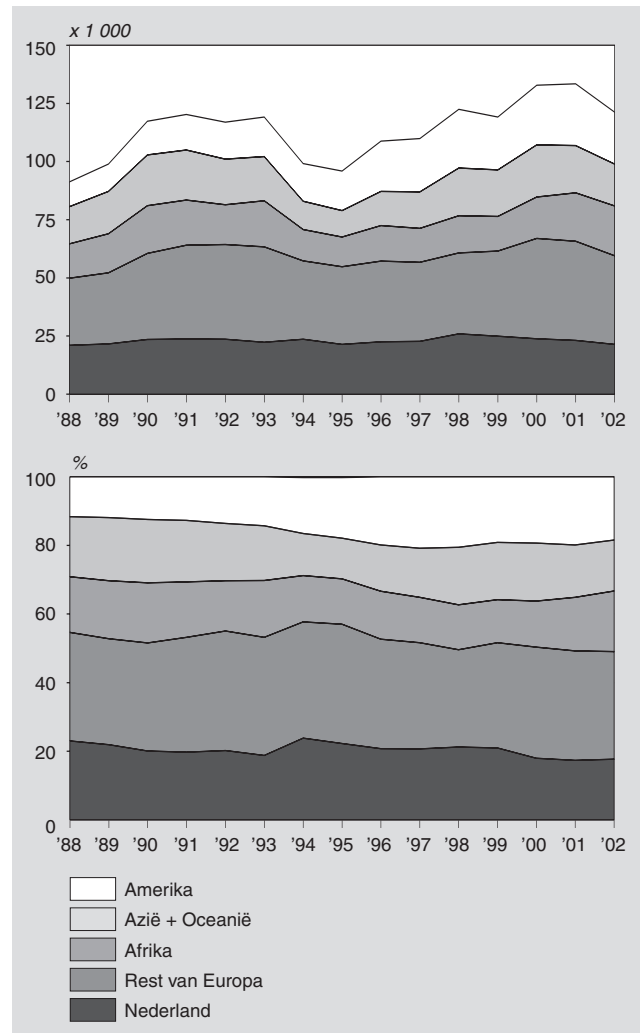
In deze paragraaf wordt het landelijke beeld voor de periode 1988–2002 geschetst. Aan de hand hiervan kan in het vervolg van dit artikel worden beoordeeld in hoeverre het regionale patroon afwijkt van het landelijke patroon.

Eind jaren tachtig en begin jaren negentig steeg de immigratie onder meer door een toename van het aantal asielzoekers. Het beleid probeerde deze stroom te beperken door aanpassing van de opvangprocedure. Tevens werden de regels voor gezinshereniging en gezinsvorming aangepast, en ook de regels voor inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie. Dit leidde tot een daling van de immigratie van allochtonen in 1994 en 1995.

Rond de eeuwwisseling veroorzaakte een bloeiende economie krapte op de arbeidsmarkt, waardoor Nederland een sterke aantrekkingskracht op migranten uitoefende. De immigratie nam toe en bereikte rond de eeuwwisseling een tweede hoogtepunt. In 2001 werd met 133 duizend immigranten het grootste aantal gemeten. In 2002 daalde het aantal immigranten met 12 duizend naar 121 duizend. In 1988, aan het begin van de beschouwde periode, lag het aantal immigranten met 91 duizend beduidend lager (grafiek 1).

De remigratie van Nederlanders is door de jaren heen vrij stabiel geweest op een niveau van rond de 22 duizend (grafiek 1). Voor de immigranten uit Europa (exclusief Nederland) daarentegen is er sprake geweest van een fluctuerende toestroom met hoogtepunten in begin jaren negentig en rond de eeuwwisseling. Belangrijke landen binnen Europa zijn Turkije, Duitsland, de voormalige Sovjet-Unie en het Verenigd Koninkrijk met elk een aandeel van rond de 15 procent in de totale immigratiestroom in 2002.

1. Immigratie naar geboorteland

Arbeid is een belangrijk migratiemotief voor mensen die in Europa zijn geboren: namelijk voor rond één op de drie immigranten in 2002 (staat 1). Dit is een gemiddelde voor alle geboortelands in dit werelddeel en geldt dus niet voor elk geboorteland. Zo wijken Turkije en voormalig Joegoslavië duidelijk af. Bij Turkije is het migratiemotief voor 80 procent van de immigranten gezinshereniging/-vorming en bij voormalig Joegoslavië voor bijna de helft van de immigranten asiel. Aangezien Nederland zich in het begin van de jaren negentig en rond de eeuwwisseling in een economisch rooskleurige periode bevond, lijkt het waarschijnlijk dat het hoge aantal immigranten uit Europa in deze twee perioden (mede) door (extra) arbeidsmigratie is veroorzaakt.

Ook voor immigranten die in Afrika zijn geboren is eenzelfde patroon met twee pieken in de immigratie zichtbaar. Marokkanen maken een belangrijk deel uit van de migranten uit Afrika: tussen de 25 en 35 procent in de afgelopen tien jaar. Sinds 1995 groeit het aandeel van Zuid-Afrika sterk, namelijk van vrijwel nul naar rond 15 procent in 2002. Ook Siërra Leone wordt steeds belangrijker, met een aandeel van ongeveer 10 procent in 2002. Als verklaring voor de twee hoogtepunten in de immigratie lijkt arbeids-

migratie minder waarschijnlijk: voor slechts 6 procent van de immigranten is dit het migratiemotief. Veruit het belangrijkste migratiemotief is asiel: dit betreft de helft van de migranten uit Afrika in 2002. Ook hier geldt dat dit een gemiddelde is en niet voor afzonderlijke geboortelands hoeft te gelden. Zo is voor de immigranten met geboorteland Marokko het migratiemotief in bijna alle gevallen gezinshereniging/-vorming. Hoewel arbeidsmigratie als migratiemotief van ondergeschikte betekenis is, lijkt het toch waarschijnlijk dat de hoogconjunctuur rond 1990 en 2000 de twee pieken in de migratie heeft veroorzaakt.

De immigratie uit Azië vertoont een duidelijk stijgende lijn, hoewel er in 2002 sprake is van een beduidende terugval. China wordt steeds belangrijker binnen de groep van Aziatische landen: in 1995 lag dit aandeel nog op ongeveer 10 procent, tegen 20 procent in 2002. Irak en Afghanistan waren enkele jaren geleden belangrijk, maar anno 2002 blijven hun aandelen steken op respectievelijk circa 10 en 15 procent. Ook Iran en Indonesië zijn nog vrij belangrijk met een aandeel rond de 10 procent. Voor immigranten uit Azië is het belang van het migratiemotief asiel met een aandeel van ongeveer 30 procent iets kleiner dan voor immigranten uit Afrika. Wel is dit migratiemotief zeer belangrijk voor immigranten uit Afghanistan, Irak, Iran en Sri Lanka. Opvallend is voorts het relatief grote belang van het migratiemotief 'studie' met ongeveer 20 procent.

Het karakteristieke patroon van een golfbeweging met twee pieken geldt ook voor immigranten uit het werelddeel Amerika. Rond 30 procent van de migranten is afkomstig uit Suriname, rond 20 procent uit de Nederlandse Antillen en Aruba en eveneens rond 20 procent uit de Verenigde Staten. Een belangrijk migratiemotief is de gezinsvorming. Dit geldt in het bijzonder voor immigranten uit Suriname. Opvallend is het vrij grote belang van het migratiemotief arbeid, hoewel dit motief voor Surinamers verwaarloosbaar klein is. Het lijkt waarschijnlijk dat de pieken in de immigratie in 1990 en 2000 grotendeels zijn veroorzaakt door de arbeidsmigranten (uit de Verenigde Staten). Overigens moet erop worden gewezen dat de cijfers in staat 1 alleen betrekking hebben op immigranten met een niet-Nederlandse nationaliteit en dat derhalve Antillianen en Arubanen niet in de staat zijn opgenomen.

In grafiek 1 is naast de absolute aantallen ook de procentuele bijdrage van elk werelddeel aan het totale aantal immigranten weer-

geven. Het aandeel van immigranten die in Europa zijn geboren ligt rond de 50 procent, waarvan rond de 20 procentpunten kan worden toegeschreven aan Nederlandse remigranten. Toch hebben er in de afgelopen 15 jaar verschuivingen in de migratiestromen plaatsgevonden. Zo is het aandeel van remigranten uit Nederland in de totale immigratie gedaald van 23 procent in 1988 naar 17 procent in 2002. Hier staat tegenover dat het percentage voor personen die in (overig) Europa zijn geboren sinds 1988 niet wezenlijk is veranderd. Het percentage voor het werelddeel Amerika is gedaald van 18 in 1988 naar 15 in 2002, in tegenstelling tot Afrika en Azië waarvoor de percentages zijn toegenomen van respectievelijk 16 in 1988 naar 18 in 2002 en van 11 in 1988 naar 17 in 2002. Vooral de sterke groei van de asielmigratie uit landen als Afghanistan, Irak en Iran is de voornaamste oorzaak van de stijging voor Azië.

3. Verschillen in immigratie per landsdeel en gemeente

In deze paragraaf worden regionale verschillen in immigratiestromen geanalyseerd op het niveau van landsdelen en gemeenten. Voordat hierop nader wordt ingegaan, wordt opgemerkt dat het aantal remigranten van Nederlandse origine op beide regionale niveaus in de gehele periode 1988–2002 vrijwel stabiel is geweest. Dit was ook al op het landelijke niveau zichtbaar. Wel geldt dat het aandeel Nederlandse remigranten in het totale aantal immigranten verschilt in de diverse regionale indelingen.

Landsdelen

In Noord-Nederland wijkt het patroon van immigratie sterk af van het landelijke patroon: ondanks een terugval in 2002 is er sprake van een vrijwel continue toename. Wordt gekeken naar de samenstelling van de immigratiestroom, dan valt het grote aandeel van migranten uit Afrika en Azië op en het kleine aandeel van migranten uit Europa en Amerika. Lag eind jaren tachtig het aandeel migranten uit Afrika nog lager dan het landelijke aandeel, tegenwoordig ligt het aandeel bijna twee keer zo hoog. De verklaring voor dit grote aandeel ligt in het beleid ten aanzien van de spreiding van de opvang van asielzoekers (die veelal afkomstig zijn uit Azië en Afrika). Uit Nicolaas (1999) blijkt dat veel asielzoekers inge-

Staat 1
Immigratie van niet-Nederlanders naar geboorteland en migratiemotief, 2002

	Arbeid	Asiel	Gezins-hereniging ¹⁾	Gezins-vorming	Studie	Overige motieven	Totaal
	in % van het totaal per geboorteland						abs. x 1 000
Afrika	6	50	13	24	5	2	20,2
w.o.							
Angola	3	93	3	0	0	0	3,5
Dem. Rep. Congo	2	81	11	5	0	1	0,6
Ethiopië	2	56	3	9	20	10	0,5
Marokko	3	1	29	62	4	1	4,9
Somalië	2	73	16	7	0	1	0,8
Amerika	16	1	24	41	12	7	9,1
w.o.							
Suriname	2	1	29	57	7	3	2,2
Azië	9	28	14	22	21	7	19,5
w.o.							
Afghanistan	0	68	22	9	0	0	2,8
Irak	1	65	23	10	0	1	1,5
Iran	3	63	12	14	8	1	1,4
Sri Lanka	1	44	13	32	8	2	0,5
Europa	36	10	19	21	8	6	36,8
w.o.							
voormalig Joegoslavië	4	45	10	31	6	4	1,7
Turkije	7	7	21	61	2	2	5,8
Oceanië	28	0	14	22	3	33	1,1
Totaal	21	22	17	24	11	6	86,6

¹⁾ Inclusief meemigrerende gezinsleden.

Bron: Centraal Register Vreemdelingen, bewerking CBS.

schreven worden in gemeenten waarin zich een opvangcentrum bevindt. Over het algemeen zijn dit kleine(re) gemeenten.

In Oost-Nederland is eveneens sprake van een voortdurend stijgende immigratie, hoewel ook hier in 2002 het aantal immigranten beduidend is gedaald. Vergeleken met Noord-Nederland komen in dit landsdeel naar verhouding minder immigranten uit Afrika en meer uit Europa (inclusief Nederland). Vooral bij Turken is Oost-Nederland populair, in het bijzonder de provincie Overijssel. Het immigratiepatroon van West-Nederland vormt grotendeels een weerspiegeling van het landelijke patroon, hoewel hier de eerste piek hoger ligt dan de tweede terwijl landelijk het omgekeerde het geval is. De samenstelling van de immigratie ligt in West-Nederland ook anders dan in Noord- en Oost-Nederland: relatief meer immigranten uit Amerika en minder uit Afrika en Azië. Overigens moet bij migranten uit Amerika vooral aan Surinamers, Antillianen en Arubanen worden gedacht: anno 2003 zijn vier op de vijf eerste generatie allochtonen uit het werelddeel Amerika uit deze drie regio's afkomstig. Met betrekking tot (eerste generatie) Afrikanen geldt dat in 2003 60 procent afkomstig is uit Marokko. Het patroon van een stijgende immigratie dat in Noord- en Oost-Nederland zichtbaar is, valt ook in Zuid-Nederland waar te nemen, hoewel het hier wat minder sterk is. Dit landsdeel valt op door het relatief grote aandeel van migranten uit Europa (inclusief Nederlandse remigranten) en het kleine aandeel van migranten uit de overige werelddelen. In 2003 is van de eerste generatie allochtonen uit Europa een kwart afkomstig uit Duitsland en eveneens een kwart uit Turkije.

Concluderend kan het volgende worden gesteld. Mede door het spreidingbeleid ten aanzien van asielzoekers krijgen Noord- en Oost-Nederland relatief veel migranten uit Afrika en Azië. West-Nederland blijkt een grote aantrekkingskracht uit te oefenen op migranten uit het werelddeel Amerika (vooral Surinamers, Antillianen en Arubanen) en uit Marokko. In Zuid-Nederland vestigen zich relatief veel Nederlandse remigranten en migranten uit Duitsland en Turkije.

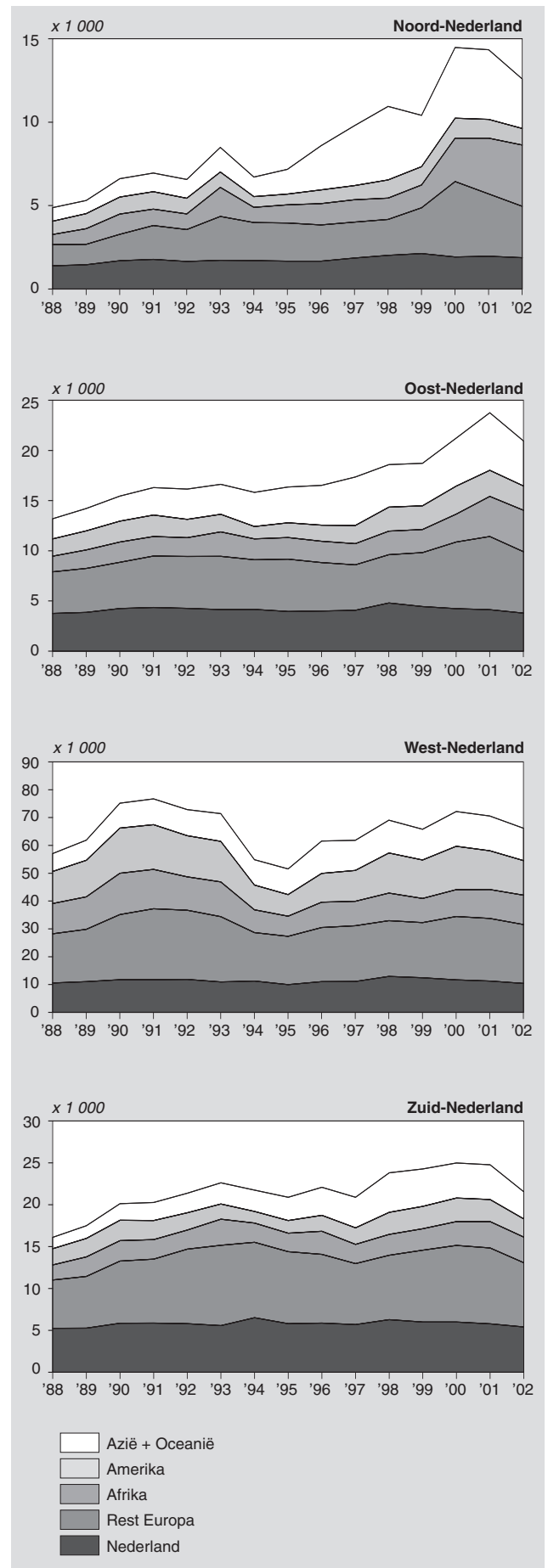
De vier grote gemeenten

Vergeleken met het landelijke immigratiepatroon laat Amsterdam een duidelijk afwijkend beeld zien. Voor Amsterdam geldt dat de piek van begin jaren negentig veel geprononceerder is, terwijl er rond de eeuwwisseling sprake is van een vrij zwakke opleving van de migratie (grafiek 3). Het aantal immigranten van 13 duizend in 2002 steekt mager af bij het hoogtepunt van 18 duizend immigranten in 1991. Het kleinste aantal werd waargenomen in 1995, met slechts 7 duizend immigranten.

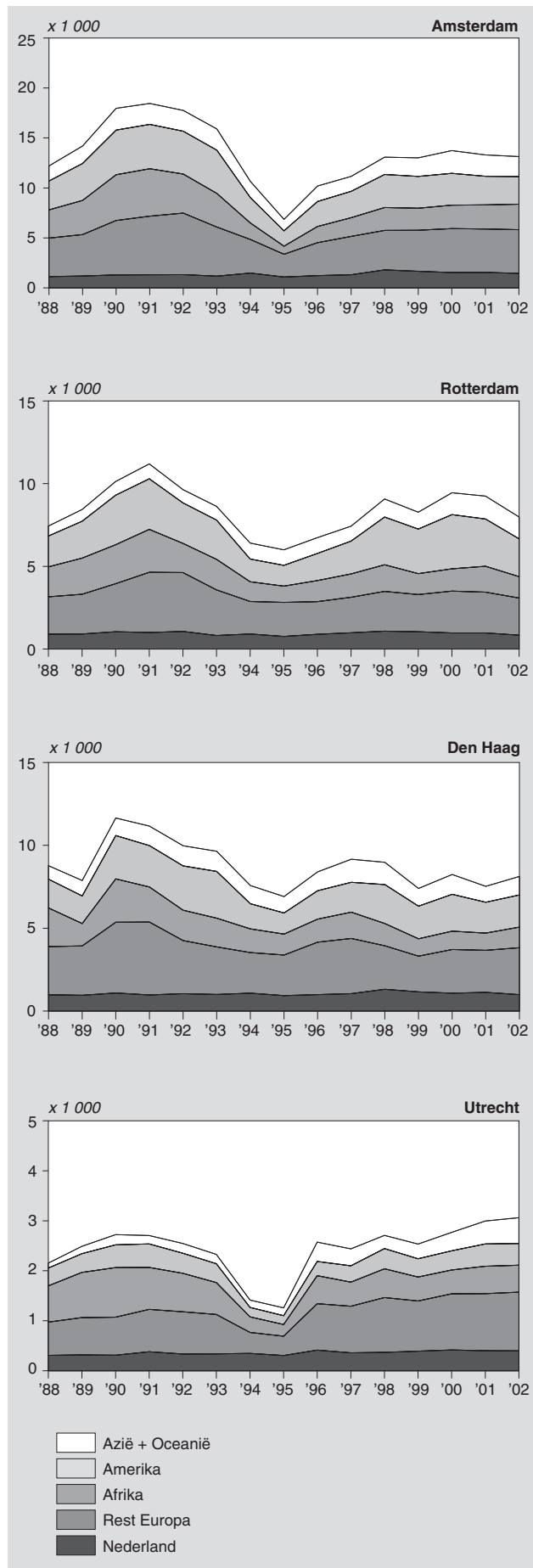
Het aandeel migranten uit Europa (inclusief Nederland) ligt met circa 40 procent duidelijk lager dan het landelijk aandeel. Dit komt vooral doordat minder remigranten uit Nederland zich in Amsterdam vestigen. Het aandeel immigranten uit het werelddeel Amerika ligt daarentegen veel hoger (rond 5 procentpunten) dan landelijk. Mogelijk hangt dit samen met bestaande concentraties van Surinamers en Antillianen die een netwerkfunctie vervullen (in 2003 bestaat 80 procent van de eerste generatie allochtonen uit het werelddeel Amerika uit Surinamers, Antillianen en Arubanen).

Ook voor Rotterdam geldt, hoewel in mindere mate dan voor Amsterdam, dat de eerste piek in de immigratie sterker was dan de tweede piek. Nog sterker dan bij Amsterdam het geval was, is het aandeel van migranten uit het werelddeel Amerika groot: in 2002 komt bijna 30 procent uit dit werelddeel, tegen 15 procent landelijk. Net als bij Amsterdam gaat het hier voornamelijk om Antillianen en Surinamers. Overigens gingen Amsterdam en Rotterdam in het begin van de jaren negentig nog gelijk op wat betreft het aandeel van immigranten uit het werelddeel Amerika. Er lijkt zich dus een voorkeur voor Rotterdam te ontwikkelen als vestigingsgemeente. Opmerkelijk is dat Rotterdam de laatste jaren minder in trek is bij Europeanen, gezien het feit dat het aandeel van hen in de immigratiestroom circa 5 procentpunten lager ligt dan in Amsterdam. Het gaat hier voornamelijk om Turken (in 2003 bestaat ongeveer de helft van de eerste generatie Europeanen in Rotterdam uit Turken, tegen ruim een derde in Amsterdam).

2. Immigratie naar geboorteland in de vier landsdelen

3. Immigratie naar geboorteland in de vier grote steden

De immigratie in Den Haag vertoont, meer dan in Amsterdam en Rotterdam, een instabiel karakter, hoewel het hoogtepunt van begin jaren negentig nog zichtbaar is. Qua samenstelling van de immigratiestroom lijkt Den Haag vrij sterk op Amsterdam, hoewel het aandeel van Afrikanen tegenwoordig bijna 5 procentpunten lager ligt.

In Utrecht verloopt de immigratie duidelijk anders dan in de andere drie grote gemeenten: de jaarlijkse immigratie ligt na 1995 hoger dan in de voorgaande jaren. Utrecht valt verder op door het veruit hoogste aandeel immigranten uit Europa (exclusief Nederland) en veruit het laagste aandeel immigranten uit Amerika. Het gaat hierbij voornamelijk om Turken, Antillianen en Surinamers.

Gemeenten

Migranten kunnen bepaalde voorkeuren voor een vestigingsgemeente hebben. Deze voorkeuren kunnen vooral verband houden met netwerken (eerder gevestigde migranten uit een bepaald land) en met de economische situatie (mogelijkheid een baan te vinden in een specifiek segment van de arbeidsmarkt). Daarnaast speelt het spreidingsbeleid ten aanzien van asielzoekers een rol.

Om een indruk te krijgen van specifieke voorkeuren van migranten voor bepaalde gemeenten is een toptien van gemeenten opgesteld (*staat 2*). Dit is niet alleen gedaan voor alle migranten, maar ook voor migranten uitgesplitst naar werelddeel.

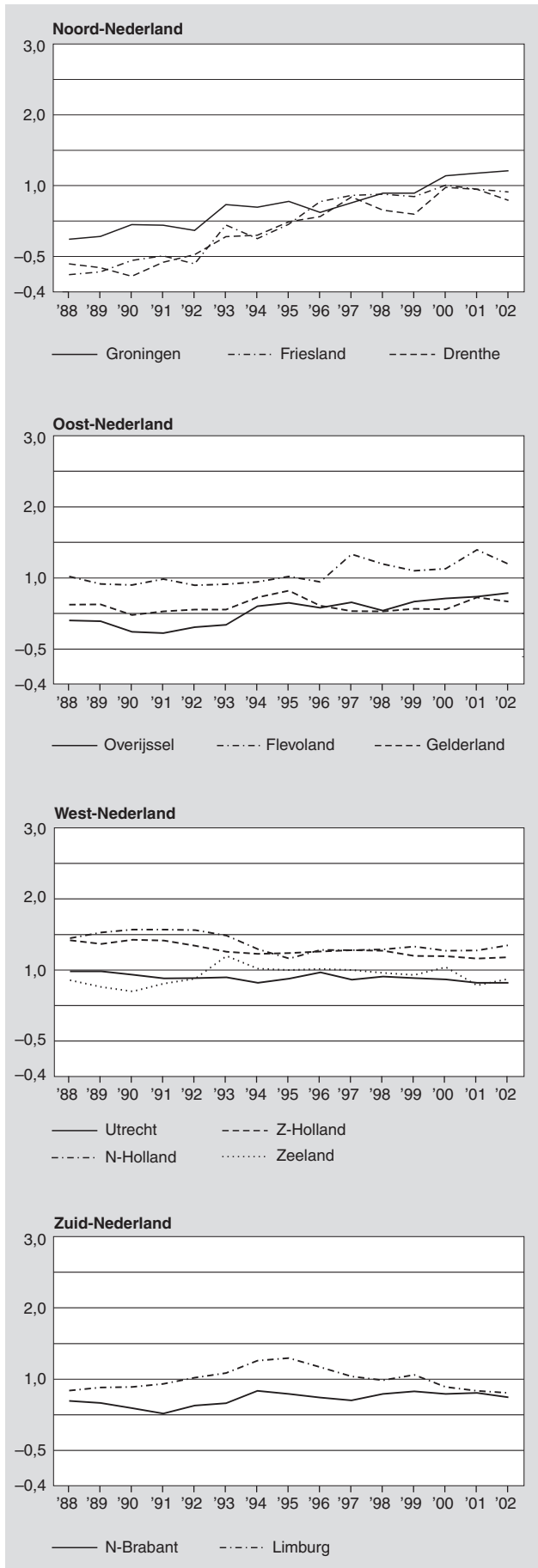
In 2002 was Amsterdam duidelijk de meest populaire vestigingsgemeente. Opmerkelijk is dat Den Haag, de naar inwonertal derde gemeente van Nederland, op de tweede plaats staat bij de immigratie. Op korte afstand volgt Rotterdam, terwijl het verschil met Utrecht, de vierde op de ranglijst, weer vrij groot is. Opmerkelijk hoog op de ranglijst staan Maastricht, Leiden en Amstelveen: deze gemeenten staan in de rangordelijst van grote gemeenten op respectievelijk de 22^e, 25^e en 41^e plaats. Opmerkelijk afwezig is Tilburg, de naar inwonertal zesde gemeente van Nederland. Hierbij wordt wel opgemerkt dat de immigratie in deze gemeente in 2002 ten opzichte van 2001 met 20 procent is afgenomen. In het recente verleden kwamen grote groepen Somaliërs naar deze gemeente.

Amsterdam is voor alle onderscheiden groepen geboortelanden de meest gewilde bestemming. De op één na populairste vestigingsgemeente is wisselend Den Haag en Rotterdam: voor migranten uit Europa (vooral Turken) is dit Den Haag en voor migranten buiten Europa Rotterdam. Maastricht staat met de vierde plaats hoog op de lijst bij de remigranten van Nederlandse afkomst. Nijmegen en Leiden staan verrassend hoog aangeschreven bij immigranten uit (overig) Europa (vooral Turken). Voor migranten uit Afrika geldt dat Zaanstad relatief sterk in trek is (verschillende landen waaronder ook Marokko). Almere ontvangt relatief veel migranten uit het werelddeel Amerika (vooral Surinamers, Antillianen en Arubanen). Ook Wassenaar is met de negende plaats opvallend geliefd (vooral bij immigranten uit de Verenigde Staten). Het is bekend dat relatief veel hooggeschoolde werknemers (managers) hier tijdelijk woonachtig zijn. Amstelveen, Delft en Deventer, ten slotte, zijn gemeenten die gezien hun inwonertal relatief veel migranten uit Azië ontvangen.

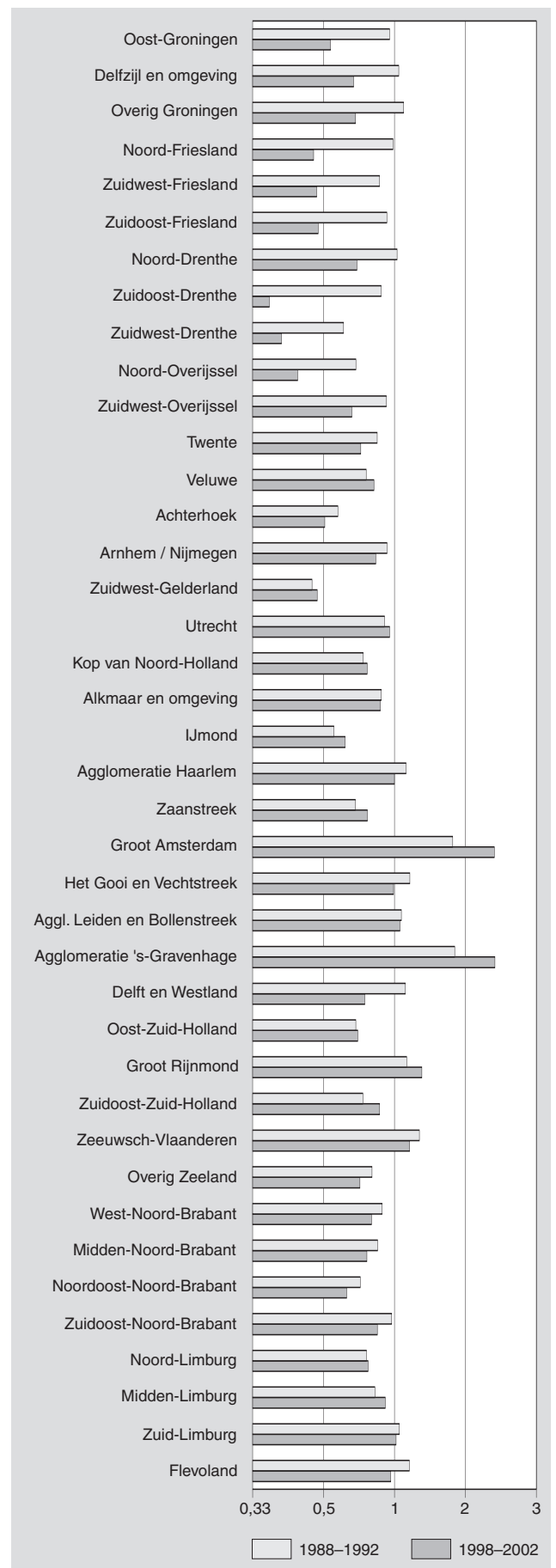
4. Relatieve aantrekkelijkheid van regio's

In deze paragraaf wordt aan de hand van de zogenaamde concentratie-index dieper ingegaan op de relatieve aantrekkingskracht van een regio voor immigranten. De concentratie-index is een maat die wordt berekend door het aandeel van de immigranten dat zich in een bepaalde regio vestigt (in het totale aantal immigranten) te delen op het aandeel van de bevolking van die regio (in de totale bevolking van Nederland). Als de waarde van deze maat boven de 1 uitkomt, is er sprake van meer immigratie dan op basis van het inwonertal zou mogen worden verwacht. Deze maat is berekend voor verschillende regionale indelingen: provincies, Corop-gebieden en de vier grote gemeenten.

4. Concentratie-index van de immigratie ten opzichte van de bevolking in de provincies per landsdeel

5. Concentratie-index van de immigratie ten opzichte van de bevolking in de Corop-gebieden

Staat 2
Top tien gemeenten immigratie naar geboorteland, 2002

Totaal		Nederland		Rest Europa		Afrika		Amerika		Azië ¹⁾	
gemeente	aantal	gemeente	aantal	gemeente	aantal	gemeente	aantal	gemeente	aantal	gemeente	aantal
Amsterdam	13 135	Amsterdam	1 451	Amsterdam	4 375	Amsterdam	2 543	Amsterdam	2 772	Amsterdam	1 994
Den Haag	8 119	Den Haag	990	Den Haag	2 827	Rotterdam	1 294	Rotterdam	2 279	Rotterdam	1 437
Rotterdam	7 985	Rotterdam	841	Rotterdam	2 247	Den Haag	1 250	Den Haag	1 936	Den Haag	1 003
Utrecht	3 061	Maastricht	523	Utrecht	1 174	Utrecht	539	Almere	473	Amstelveen	794
Eindhoven	2 527	Eindhoven	433	Eindhoven	959	Zaanstad	431	Utrecht	433	Enschede	591
Groningen	2 008	Utrecht	399	Nijmegen	724	Enschede	411	Groningen	358	Delft	560
Enschede	1 978	Breda	333	Leiden	670	Almere	328	Eindhoven	350	Eindhoven	516
Maastricht	1 887	Groningen	295	Maastricht	642	Groningen	276	Tilburg	340	Utrecht	483
Leiden	1 734	Nijmegen	248	Groningen	600	Eindhoven	267	Wassenaar	288	Groningen	479
Amstelveen	1 686	Tilburg	230	Enschede	574	Leiden	267	Leiden	274	Deventer	414

¹⁾ Inclusief Oceanië.

Provincies

Eind jaren tachtig waren de drie noordelijke provincies niet erg in trek als bestemming voor immigranten: in Groningen, Friesland en Drenthe lag de concentratie-index toen omstreeks de 0,5 (*grafiek 4*). Hierna is deze index in de loop van de jaren geleidelijk toegenomen, tot in 2002 waarden rond de 1 zijn bereikt. Hoewel dit betekent dat de belangstelling voor de noordelijke provincies groeide, gaan er tegenwoordig niet meer migranten naar toe dan op basis van de bevolkingsaantallen mag worden verwacht. In de vorige paragraaf is al aangegeven dat de in deze provincies gelegen asielzoekerscentra hiervan wellicht de oorzaak zijn. Globaal kan worden gesteld dat Groningen van de drie noordelijke provincies de meeste aantrekkingskracht uitoefent. Dit houdt waarschijnlijk verband met de aanwezigheid van de grootste stad in het noorden, namelijk Groningen.

Van de provincies van Oost-Nederland laten Overijssel en Gelderland gedurende de gehele periode 1988–2002 waarden lager dan 1 zien. Kennelijk zijn en blijven deze provincies achter in populariteit. Dit geldt niet voor de provincie Flevoland: tot het midden van de jaren negentig lag de waarde van de concentratie-index rond de 1 en hierna duidelijk boven de 1. Flevoland fungeert ten dele als overloopgebied voor Noord-Holland. Als gevolg hiervan komen hier concentraties allochtonen voor die mogelijk weer aantrekkingskracht uitoefenen op nieuwe immigranten.

In West-Nederland zijn Noord- en Zuid-Holland zeer populaire vestigingsprovincies voor immigranten, hoewel de aantrekkingskracht wat is gedaald gezien de lichte daling van de concentratie-index na het midden van de jaren negentig. Deze twee provincies hebben vele pluspunten voor immigranten: als economisch centrum valt hier eerder een baan te vinden en er zijn hier al belangrijke concentraties van migranten uit het verleden die nieuwe migranten kunnen helpen bij zaken als huisvesting, een baan en sociale ondersteuning. In Utrecht en Zeeland is de belangstelling van immigranten overeenkomstig het aandeel van de bevolking dat hier woont (ofwel een concentratie-index van 1).

In Zuid-Nederland kent Brabant een achterblijvende belangstelling van immigranten. Limburg kende in het midden van de jaren negentig een grote populariteit, waardoor de concentratie-index boven de 1 uitkwam. Hiervoor en hierna lag deze weer beneden de 1. Samenvattend kan worden gesteld dat de beide Hollanden de laatste jaren een gedeelte van hun populariteit bij de immigranten als vestigingsprovincie hebben verloren ten faveure van de drie noordelijke provincies.

Corop-gebieden

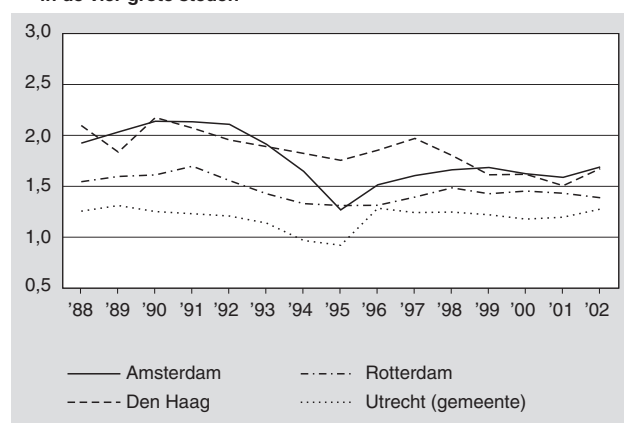
Van de 40 Corop-gebieden zijn er in de periode 1998–2002 der tien met een concentratie-index die boven de 1 ligt, tegen zes in

de periode 1988–1992 (*grafiek 5*). Dit duidt op een afnemende concentratie van de immigratie in de laatste 15 jaar. Vooral de Corop-gebieden in Noord-Nederland kregen te maken met een stijging van de concentratie-index. De hoogste waarden in beide perioden kwam op het conto van Groot-Amsterdam en Agglomeratie Den Haag. Wel is de waarde van beide Corop-gebieden gedaald van 2,4 naar 1,8. In de meeste andere Corop-gebieden is de concentratie-index in de periode 1988–2002 amper gewijzigd.

Vier grote gemeenten

Hoge waarden van de concentratie-index worden gerealiseerd door de vier grote gemeenten, vooral aan het eind van de jaren tachtig. Amsterdam en Den Haag kregen toen ongeveer drie keer het aantal immigranten dat op basis van hun inwonertal mocht worden verwacht (*grafiek 6*). Rotterdam bleef toen achter met een concentratie-index van 2, terwijl die van Utrecht op 1,5 lag. In de loop van de jaren negentig zijn de vier grote gemeenten wat betreft de populariteit bij immigranten naar elkaar toegegroeid: de concentratie-index van Amsterdam en Den Haag is gedaald en die van Utrecht gestegen. Amsterdam en Den Haag voeren in 2002 nog steeds de lijst aan met een concentratie-index van ruim 2, gevolgd door Rotterdam en Utrecht met waarden die iets beneden de 2 liggen.

6. Concentratie-index van de immigratie ten opzichte van de bevolking in de vier grote steden

Literatuur

Nicolaas, H., 1999, Allochtonen in Nederland: vluchtelingen en asielzoekers. Maandstatistiek van de Bevolking, juli 1999, blz. 10–17. CBS, Voorburg/Heerlen.